

fi.registrator@regeringskansliet.se
fi.sfo@regeringskansliet.se

Systematiska jämförelser – för lärande i staten (SOU 2015:36)

Transportstyrelsen har anmodats att lämna synpunkter på rubricerad remiss.

Sammanfattning

Transportstyrelsen tillstyrker utredningens förslag.

Transportstyrelsen ifrågasätter dock att en positiv ekonomisk nettoeffekt är given om betänkandets förslag genomförs och saknar ett resonemang om hur faktisk effektivisering nås i ljuset av att de utvärderingar som gjorts hittills inte visat på några sådana effekter.

Transportstyrelsen betonar vikten av att klarlägga syftet med jämförelser som ska göras samt behovet av en djup förståelse för verksamhetens kontext och ett kritiskt förhållningssätt gentemot data och mätpunkter.

Transportstyrelsens synpunkter

3.2 Jämförelser av kostnader, resultat eller processer?

Transportstyrelsen delar utredningens syn att kostnader behöver ses i relation till vad kostnaderna faktiskt genererar. Men myndigheten vill också understryka vikten av det Bengt Jacobsson påpekar i sin rapport (bilaga 2, avsnitt 7, s 169); att jämförelser görs av abstraktioner, att lärande kräver djup kunskap om vad abstraktionerna representerar och att lärande från jämförelser sannolikt kräver innovation, inte bara imitation.

I avsnittet skriver utredningen att jämförelserna behöver omfatta information om organisation och processer samt de resultat och den kvalitet som verksamheten skapar. Transportstyrelsen ser gärna att jämförelserna tas ett steg längre än så och omfattar de effekter som prestationerna/resultatet skapar eller bidrar till. Det är egentligen endast utifrån effekterna (i

förhållande till kostnaderna) som man kan göra uttalanden om verksamhetens verkliga effektivitet.

4.4 Systematiska jämförelser som en del i regeringens samlade styrning

Utredningen konstaterar att få utvärderingar kan styrka potentialen i systematiska jämförelser och skriver också att det enbart verkar vara förutsättningar som förbättrats utan att faktisk effektivisering nåtts. Trots detta menar utredningen (7.3) att förvaltningen kommer effektiviseras och att kostnaderna för programmet kommer tjänas in många gånger om.

Transportstyrelsen tolkar skrivningarna som motsägelsefulla och uttalandet om effektiviseringsvinster framstår som dåligt belagt. Det ska också understrykas att många av de nyttor som kan tänkas realiseras är sådana som inte påverkar myndigheternas resultat. Ökad kvalitet, frigjorda resurser och externa nyttoeffekter (hos medborgare och näringsliv) är alla eftersträvansvärda men syns sällan som en positiv ekonomisk effekt för myndigheten. Detta betyder inte att förändringar som i huvudsak för med sig externa nyttor ska ignoreras, utan enbart att ett bredare perspektiv än vad myndighetens resultaträkning omfattar är önskvärt.

Utredningens skrivning i 4.4 om avsaknad av faktiska effektiviseringar i de utvärderingar som gjorts leder också till frågan om vad som saknas för att den potential som skapats ska realiseras. Det hade varit önskvärt att utredningen analyserat detta och lämnat förslag som leder till en realisering av potentialen i betänkandet.

Transportstyrelsen ser också ett värde i att använda systematiska jämförelser som ett verktyg för förbättrad styrning, både inom myndigheterna och i organisering av myndigheter så som Bengt Jacobssons beskriver i avsnitt 8 av bilaga 2.

5.4 Syften med systematiska jämförelser

Transportstyrelsen delar utredningens syn att det är viktigt att tydligt ta ställning till en jämförelses syfte eftersom syftet avgör hur jämförelsen konstrueras (det som mäts måste entydigt visa på skillnader som bidrar till den förståelse som jämförelsen syftar till) och därmed också begränsar vad jämförelsens resultat kan användas till.

6.4 Utvecklingen av programmet sker genom konkreta projekt och myndigheternas medverkan

Transportstyrelsen vill understryka vikten av en nära dialog mellan programansvariga och deltagande myndigheter.

7.1 Förslagen kan leda till en ökad omfattning av administrativt arbete & 7.3 Kostnader för staten

Transportstyrelsen ifrågasätter antagandet att bördan som uppstår vid ett brett införande av systematiska jämförelser endast är av temporär art. Myndigheten håller dock med om att nyttan sannolikt kommer överväga kostnaderna för arbetet, men som myndigheten nämnt ovan leder förbättringsarbetet inte alltid till en positiv ekonomisk effekt, även om nytta genereras. Detta innebär inte att bördan behöver bli ohanterlig, utan endast att den kontinuerligt måste utvärderas, vilket utredningen också påpekat.

7.3 Kostnader för staten

Finansiering via åtstramning av pris- och löneuppräkningsmedel. De medel som behövs för genomförande av programmet är förhållandevis små och Transportstyrelsen ifrågasätter att en skärpning av PLO är det bästa sättet att frigöra medel för detta.

Detta ärende har beslutats av stabschef Jacob Gramenius. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog ekonomidirektör Mats Ringqvist, sektionschef Sofia Lundgren, strateg Karin Nordenö och utredare Per Wickenberg, den senare föredragande.

Jacob Gramenius
Stabschef